הלכות איסורי המזבח

משנה תורה לרמב״ם

geulaquiz.com

פרק א

א מִצְוַת עֲשֵׂה לִהְיוֹת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת תְּמִימִין וּמֻבְחָרִין שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב-כא) "תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן" זוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה:

ב וְכָל הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מוּם לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה וְלוֹקֶה עַל הֶקְדֵּשׁוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב-כ) "כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ" מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁזּוֹ אַזְהָרָה לְמַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין אֲפִלּוּ הִקְדִּישׁוֹ לִדְמֵי [נְסָכִים] לוֹקֶה שֶׁבְּזְיוֹן קָדָשִׁים הוּא:

ג הַמִּתְכַּוֵּן לוֹמַר שְׁלָמִים וְאָמַר עוֹלָה עוֹלָה וְאָמַר שְׁלָמִים לֹא אָמַר כְּלוּם עַד שֶׁיְּהֵא פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִים. לְפִיכָךְ הַמִּתְכַּוֵּן לוֹמַר עַל בַּעַל מוּם עוֹלָה וְהִקְדִּישׁוֹ שְׁלָמִים אוֹ שְׁלָמִים וְאָמַר עוֹלָה אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְאִסּוּר אֵינוֹ לוֹקֶה. מִי שֶׁדִּמָּה שֶׁמַּתָּר לְהַקְדִּישׁ בַּעַל מוּם לַמִּזְבֵּחַ וְהִקְדִּישׁ הֲרֵי זֶה קָדוֹשׁ וְאֵינוֹ לוֹקֶה:

ד הַשּׁוֹחֵט בַּעַל מוּם לְשֵׁם קָרְבָּן לוֹקֶה שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בְּבַעֲלֵי מוּמִין (ויקרא כ״ב:כ״ב) "לֹא תַקְרִיבוּ אֵלֶּה לַה׳". וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁזֶּה אַזְהָרָה לַשּׁוֹחֵט. וְכֵן הַזּוֹרֵק דַּם בַּעֲלֵי מוּמִין עַל הַמִּזְבֵּחַ לוֹקֶה שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בָּהֶן (ויקרא כב-כד) "לֹא תַקְרִיבוּ (אֵלֶּה) לַה׳" מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁזֶּה אַזְהָרָה לַזּוֹרֵק. וְכֵן הַמַּקְטִיר אֵימוּרֵי בַּעֲלֵי מוּמִין עַל הַמִּזְבֵּחַ לוֹקֶה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ״ב:כ״ב) "וְאִשֶּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ" אֵלּוּ הַחֲלָבִים. נִמְצָאתָ לָמֵד שֶׁאִם הִקְדִּישׁ בַּעַל מוּם וּשְׁחָטוֹ וְזָרַק דָּמוֹ וְהִקְטִיר אֵימוּרָיו לוֹקֶה אַרְבַּע מַלְקִיּוֹת:

ה אֶחָד בַּעַל מוּם קָבוּעַ אוֹ בַּעַל מוּם עוֹבֵר אִם הִקְרִיבוֹ עוֹבֵר בְּכָל אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז-א) "לֹא תִזְבַּח לַה׳ אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם". מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁזֶּה אַזְהָרָה לְבַעַל מוּם עוֹבֵר. כְּגוֹן שֶׁהָיָה בִּבְהֵמָה גָּרָב לַח אוֹ חֲזָזִית אִם הִקְרִיבָהּ לוֹקֶה:

ו וְלֹא קָרְבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בִּלְבַד אֶלָּא אַף קָרְבְּנוֹת עַכּוּ״ם אִם הִקְרִיבָן וְהֵן בַּעֲלֵי מוּמִין לוֹקֶה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ״ב:כ״ה) "וּמִיַּד בֶּן נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֵלֶּה":

ז הַמַּטִּיל מוּם בְּקָדָשִׁים כְּגוֹן שֶׁסִּמֵּא עֵינוֹ אוֹ קָטַע יָדוֹ לוֹקֶה שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בְּקָרְבָּן (ויקרא כב-כא) "כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ". מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁזֶּה אַזְהָרָה שֶׁלֹּא יִתֵּן בּוֹ מוּם. וְאֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם שֶׁהֲרֵי הָיָה רָאוּי לְקָרְבָּן וּפְסָלוֹ. אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר בְּלֹא תַעֲשֶׂה אֵינוֹ לוֹקֶה:

ח הֵטִיל מוּם בְּקָדָשִׁים וּבָא אַחֵר וְהֵטִיל בָּהּ מוּם אַחֵר הַשֵּׁנִי אֵינוֹ לוֹקֶה:

ט אֶחָד הַמֵּטִיל מוּם בַּקָּדָשִׁים עַצְמָן אוֹ בִּתְמוּרָתָן חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁהַמֵּטִיל מוּם בִּתְמוּרָתָן אֵינוֹ לוֹקֶה לְפִי שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְקָרְבָּן כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּמְקוֹמוֹ. וְכֵן הַמֵּטִיל מוּם בַּתְּשִׁיעִי שֶׁל טָעוּת עֲשִׂירִי אֵינוֹ לוֹקֶה:

י הַמַּקְדִּישׁ בַּעֲלַת מוּם לַמִּזְבֵּחַ אַף עַל פִּי שֶׁלּוֹקֶה הֲרֵי זוֹ נִתְקַדְּשָׁה וְתִפָּדֶה בְּעֶרֶךְ הַכֹּהֵן וְתֵצֵא לְחֻלִּין וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ קָרְבָּן. וְכֵן הַדִּין בְּבֶהֱמַת קָדָשִׁים שֶׁנִּפַּל בָּהּ מוּם. וּמִצְוַת עֲשֵׂה הִיא לִפְדּוֹת קָדָשִׁים שֶׁנּוֹלַד בָּהֶן מוּם וְיֵאָכְלוּ לְחֻלִּין וְיֵאָכְלוּ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י״ב:ט״ו) "רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר". מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁהַכָּתוּב מְדַבֵּר בְּפִסּוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין שֶׁיִּפָּדוּ. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ בַּעֲרָכִין שֶׁזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז-יא) "וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן לַה׳" שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּבַעֲלֵי מוּמִין שֶׁנִּפְדּוּ:

יא מַה בֵּין בַּעֲלַת מוּם קָבוּעַ לְבַעֲלַת מוּם עוֹבֵר. שֶׁבַּעֲלַת מוּם קָבוּעַ אִם יָלְדָה וְהִיא קֹדֶשׁ יִפָּדֶה הַוָּלָד וְיֵצֵא לְחֻלִּין אַף עַל פִּי שֶׁהוּא תָּמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה טָפֵל חָמוּר מִן הָעִקָּר. וְאִם נִתְעַבְּרָה קֹדֶם שֶׁתִּפָּדֶה וְיָלְדָה אַחַר פִּדְיוֹן הַוָּלָד חֻלִּין. וְאִם מֵתָה קֹדֶם שֶׁתִּפָּדֶה נִפְדֵּית אַחַר שֶׁתָּמוּת. שֶׁהֲרֵי לֹא חָלָה קְדֻשָּׁה גְּמוּרָה עַל גּוּפָהּ אֶלָּא עַל דָּמֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁהָיְתָה בַּעֲלַת מוּם קָבוּעַ. אֲבָל בַּעֲלַת מוּם עוֹבֵר אוֹ תְּמִימָה וְאַחַר שֶׁהִקְדִּישָׁהּ נוֹלַד לָהּ מוּם קָבוּעַ. אִם מֵתָה קֹדֶם שֶׁתִּפָּדֶה תִּקָּבֵר כִּשְׁאָר הַקָּדָשִׁים הַתְּמִימִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא צְרִיכָה הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּעֲרָכִין. וְאִם נִשְׁחֲטָה קֹדֶם שֶׁתִּפָּדֶה הֲרֵי זוֹ נִפְדֵּית כָּל זְמַן שֶׁהִיא מְפֹרְכֶסֶת וְאַחַר כָּךְ תֵּאָכֵל. וְאִם יָלְדָה יִקָּרֵב וְלָדָהּ. נִתְעַבְּרָה קֹדֶם שֶׁתִּפָּדֶה וְיָלְדָה אַחַר שֶׁנִּפְדֵּית הַוָּלָד אָסוּר וְאֵינוֹ נִפְדֶּה. אֶלָּא כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. סָמוּךְ לְפִדְיוֹן אִמּוֹ מַתְפִּיס זֶה הַוָּלָד לְשֵׁם אוֹתוֹ הַזֶּבַח. לְפִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְרִיבוֹ [מִכֹּחַ אִמּוֹ] מִפְּנֵי שֶׁבָּא מִכֹּחַ קָדֻשָּׁה דְּחוּיָה:

יב כָּל פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין כְּשֶׁיִּפָּדוּ מַתָּר לְשַׁחֲטָן בְּשׁוּק שֶׁל טַבָּחִים וּלְמָכְרָן שָׁם וְלִשְׁקֹל בְּשָׂרָם בְּלִיטְרָא כְּשְׁאָר הַחֻלִּין חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר. מִפְּנֵי שֶׁמִּכְירָתָם בַּשּׁוּק מוֹסִיף בִּדְמֵיהֶן. שְׁאָר הַקָּדָשִׁים שֶׁדְּמֵיהֶן חוֹזְרִין לַהֶקְדֵּשׁ שֶׁהֲרֵי מֵבִיא בִּדְמֵיהֶם בְּהֵמָה אַחֶרֶת מוֹכְרִין אוֹתָן בַּשּׁוּק כְּחֻלִּין. אֲבָל הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁאֵין דְּמֵיהֶם לַהֶקְדֵּשׁ אֶלָּא נֶאֱכָלִין בְּמוֹמָן כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתָם בְּשׁוּק שֶׁל טַבָּחִים. וְאֵין מוֹכְרִין אוֹתָם שָׁם. אֲפִלּוּ הִתְפִּיס בְּכוֹר לְבֶדֶק הַבַּיִת אֵינוֹ נִשְׁקָל בְּלִיטְרָא וְלֹא יִמָּכֵר בַּשּׁוּק שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַתְפִּיס אֶלָּא דָּבָר הַנָּקְנוּי לוֹ קִנְיָן גָּמוּר:

פרק ב

א כָּל הַמּוּמִין הַפּוֹסְלִין בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה חֲמִשִּׁים וּכְבָר נִמְנוּ׃

ב וְיֵשׁ מוּמִין אֲחֵרִים מְיֻחָדִין בַּבְּהֵמָה וְאֵינָן רְאוּיִין לִהְיוֹת בְּאָדָם. וּשְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים הֵם וְאֵלּוּ הֵן. אִם הָיָה גַּלְגַּל עֵינָהּ עָגֹל כְּשֶׁל אָדָם. עֵינָהּ אַחַת גְּדוֹלָה כְּשֶׁל עֶגֶל וְהַשְּׁנִיָּה קְטַנָּה כְּשֶׁל אַוָּז. אֲבָל אִם הָיְתָה אׇזֶן גְּדוֹלָה וְאׇזֶן קְטַנָּה אֲפִלּוּ קְטַנָּה עַד כְּפוֹל כְּשֵׁר. אִם יֵשׁ בִּלְבָּן עֵינָהּ יַבֶּלֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שֵׂעָר. אִם נִקַּב הָעוֹר שֶׁבֵּין שְׁנֵי חֻטְמֶיהָ בַּמָּקוֹם הַנִּרְאֶה. פִּיהָ דּוֹמֶה לְשֶׁל חֲזִיר פָּרוּס אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְחֻדָּד כְּשִׁפּוּד׃

ג חִטָּיהָ הַחִיצוֹנוֹת שֶׁנִּקְּבוּ אוֹ שֶׁנִּפְגְּמוּ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁאַר מִקְצָתָן אוֹ שֶׁנִּגְמְמוּ אִם נֶעֱקְרוּ חִטָּיהָ הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁהֲרֵי בְּעֵת שֶׁפּוֹתַחַת פִּיהָ וְצוֹוַחַת הֵן נִרְאִין חֲסֵרִין׃

ד אִם נִטְּלוּ קַרְנֶיהָ וְזִכְרוּתָן עִמָּהֶן וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶן כְּלוּם. אֲבָל נִקְּבָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קַרְנַיִם כְּשֵׁרָה. אִם נִפְגַּם הָעוֹר שֶׁחוֹפֶה אֶת גִּיד הַבְּהֵמָה. אִם נִפְגְּמָה הָעֶרְוָה שֶׁל נְקֵבָה. אִם נִפְגַּם הַזָּנָב מִן הָעֶצֶם אֲבָל לֹא מִן הַפֶּרֶק. אִם הָיְתָה רֹאשׁ הַזָּנָב מְפֻצָּל לִשְׁנַיִם בִּשְׁנֵי עֲצָמִים. אִם הָיָה בֵּין חֻלְיָא לְחֻלְיָא מְלֹא אֶצְבַּע בָּשָׂר. אִם הָיָה הַזָּנָב קָצָר. וְעַד כַּמָּה. בִּגְדִי חֻלְיָא אַחַת מוּם שְׁתַּיִם כָּשֵׁר. וּבְטָלֶה אׇרֶךְ שְׁתֵּי חֻלְיוֹת מוּם. הָיְתָה שָׁלֹשׁ כָּשֵׁר. זָנָב הַגְּדִי שֶׁהָיָה רַךְ וּמְדַלְדֵּל דּוֹמֶה לְשֶׁל חֲזִיר. אִם נִשְׁבַּר עֶצֶם מִן הַזָּנָב. אֲבָל אִם נִשְׁבַּר עֶצֶם מִצַּלְעוֹתָיו כָּשֵׁר מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ בְּגָלוּי׃

ה בַּעֲלַת חָמֵשׁ רַגְלַיִם אוֹ אֵין לָהּ אֶלָּא שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם. אִם הָיְתָה אַחַת מֵרַגְלֶיהָ וְיָדֶיהָ פְּרֻסָתָהּ עֲגֻלָּה כְּשֶׁל חֲמוֹר אַף עַל פִּי שֶׁהִיא סְדוּקָה וּפְרוּסָה. אִם הָיְתָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ קְלוּטָה כְּשֶׁל חֲמוֹר וְזֶהוּ (ויקרא כב-כג) ״קָלוּט״ הָאָמוּר בַּתּוֹרָה. אִם נִגְמְמוּ טְלָפֶיהָ וְזִכְרוּתָן עִמָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁאַר מִזִּכְרוּתָן מְעַט קָרוֹב לַבָּשָׂר׃

ו כָּל מוּם מִשְּׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים מוּם הַמְּנוּיִין בַּבְּהֵמָה פּוֹסְלִין אוֹתָהּ מִן הַקׇּרְבָּן. וְאִם נָפַל אֶחָד מֵהֶם בְּתְמִימָה שֶׁהִיא קׇדֶשׁ תִּפָּדֶה וְתֵצֵא לְחֻלִּין. חוּץ מִזָּקֵן וְחוֹלֶה וּמִזֶּהֶם שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְקׇרְבָּן אֵינוֹ נִפְדֶּה. אֶלָּא יִהְיֶה קַיָּם וְרוֹעֶה עַד שֶׁיִּוָּלֵד בּוֹ מוּם אַחֵר קָבוּעַ מִשְּׁאָר הַמּוּמִין וְיִפָּדֶה. וְכֵן בְּהֶמַת קָדָשִׁים שֶׁנּוֹלַד בָּהּ מוּם עוֹבֵר אֵינָהּ קְרֵבָה וְלֹא נִפְדֵּית׃

ז אַרְבָּעָה מוּמִין עוֹבְרִים יֵשׁ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה וְאֵלּוּ הֵן. גָּרָב לַח. חֲזָזִית שֶׁאֵינָהּ מִצְרִית. מַיִם שֶׁיּוֹרְדִין בָּעַיִן וְאֵינָן קָבוּעִין. סַנְוֵרִין שֶׁאֵינָן קְבוּעִין׃

ח יֵשׁ שָׁם אַרְבָּעָה חֲלָיִים אֲחֵרִים אִם נִמְצָא אֶחָד מֵהֶם בִּבְהֵמָה אֵין מַקְרִיבִין אוֹתָהּ. לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִן הַמֻּבְחָר וְהַכָּתוּב אוֹמֵר (דברים יב-יא) ״מִבְחַר נְדָרֶיךָ״. וְאֵלּוּ הֵן. מִי שֶׁבִּלְבָּן עֵינוֹ יַבֶּלֶת שֶׁאֵין בּוֹ שֵׂעָר. אִם נִגְמְמוּ קַרְנָיו אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁאַר מִזִּכְרוּתָן מְעַט סָמוּךְ לַבָּשָׂר. אִם נִפְגְּמוּ חִטָּיו הַפְּנִימִיּוֹת. אִם הָיָה אֶחָד מֵאֵלּוּ בְּקָדָשִׁים לֹא קְרֵבִין וְלֹא נִפְדִּין. אֶלָּא יִרְעוּ עַד שֶׁיִּפֹּל בָּהֶן מוּם. וְאִם הִקְרִיבָן יֵרָאֶה לִי שֶׁהֲרָצוּי׃

ט וְכֵן בְּהֶמַת קָדָשִׁים שֶׁנִּעְבְּדָה בָּהּ עֲבֵרָה אוֹ שֶׁהֲמִיתָה אֶת הָאָדָם בְּעֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים לֹא קְרֵבָה וְלֹא נִפְדֵּית עַד שֶׁיִּוָּלֵד לָהּ מוּם קָבוּעַ׃

י בְּהֵמָה שֶׁנּוֹלַד בָּהּ אַחַת מִן הַטְּרֵפִיּוֹת הָאוֹסְרוֹת אוֹתָהּ בַּאֲכִילָה אֲסוּרָה לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מלאכי א-ח) ״הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ״. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְקׇרְבָּן אֵין פּוֹדִין אוֹתָהּ שֶׁאֵין פּוֹדִין אֶת הַקָּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לַכְּלָבִים. אֶלָּא יִרְעוּ עַד שֶׁיָּמוּתוּ וְיִקָּבְרוּ׃

יא נִשְׁחֲטָה וְנִמְצֵאת טְרֵפָה הֲרֵי זוֹ תֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. וְכֵן אִם נִמְצָא אֶחָד מֵאֵיבָרֶיהָ הַפְּנִימִיִּין חָסֵר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ טְרֵפָה כְּגוֹן שֶׁנִּמְצֵאת בְּכֻלָּא אַחַת אוֹ שֶׁנִּטַּל הַטְּחוֹל הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לַמִּזְבֵּחַ וְתִשָּׂרֵף. לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא בַּעֲלַת מוּם שֶׁאֵין חִסָּרוֹן שֶׁבִּפְנִים מוּם אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁאֵין מַקְרִיבִין חָסֵר כְּלָל שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כח-יט) (במדבר כ״ח:ל״א) (במדבר כט-ח) ״תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם״. וְכָל הַיָּתֵר כְּחָסֵר לְפִיכָךְ אִם נִמְצָא שָׁם שָׁלֹשׁ כֵּלְיוֹת אוֹ שְׁנֵי טְחוֹלִים פְּסוּלָה׃

יב אֵי זוֹ הִיא סַנְוֵרִין קְבוּעִים כָּל שֶׁשָּׁהָה שְׁמוֹנִים יוֹם וְלֹא רָאָה. וּבוֹדְקִין אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים מֵעֵת שֶׁהִרְגִּישׁוּ בּוֹ וּבְיוֹם אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים וּבְיוֹם שְׁמוֹנִים. אִם רָאָה מוֹנִים לוֹ שְׁמוֹנִים מֵעֵת שֶׁפָּסְקָה הָרְאִיָּה׃

יג וּבַמָּה יְוָדַע שֶׁהַמַּיִם קְבוּעִין. כְּשֶׁאָכְלָה עֲשָׂבִים לַחִים מֵרֹאשׁ אָדָר עַד חֲצִי נִיסָן וְאָכְלָה אַחֲרֵי כֵן עֲשָׂבִים יְבֵשִׁים אֲלוּל וַחֲצִי תִּשְׁרֵי וְלֹא נִתְרַפְּאָה הֲרֵי אֵלּוּ מַיִם קְבוּעִים׃

יד וְכַמָּה תֹּאכַל מֵעֲשָׂבִים אֵלּוּ הַלַּחִים בַּזְּמַן הַלַּח וְהַיְבֵשִׁים בַּזְּמַן הַיָּבֵשׁ. כִּגְרוֹגֶרֶת אוֹ יוֹתֵר קֹדֶם סְעֻדָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁל כָּל יָמִים בִּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים אֵלּוּ. וְצָרִיךְ שֶׁתֹּאכַל אוֹתָן בְּכָל יוֹם אַחַר שְׁתִיָּה. וְתִהְיֶה מַחֲרֶת בַּשָּׁדֶה בְּעֵת אֲכִילָה. וְלֹא תִהְיֶה לְבָדָהּ אֶלָּא הִיא וּבְהֵמָה אַחֶרֶת לְצַוּוֹת עִמָּהּ. אִם נַעֲשָׂה לָהּ כָּל אֵלּוּ וְלֹא נִתְרַפְּאַת הֲרֵי אֵלּוּ קְבוּעִין וַדַּאי. וְאִם חָסֵר אֶחָד מִכָּל אֵלּוּ הֲרֵי זֶה סָפֵק וְאֵינָהּ קְרֵבָה וְלֹא נִפְדֵּית׃

טו כֵּיצַד. אָכְלָה הַלַּח כְּמִשְׁפָּטוֹ בַּאֲדָר כָּלוּ וַחֲצִי נִיסָן וְאָכְלָה אַחֲרָיו הַיָּבֵשׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ בַּחֲצִי נִיסָן וְאִיָּר שֶׁנִּמְצָא שֶׁאָכְלָה בִּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים עַל הַסֵּדֶר. אוֹ שֶׁאָכְלָה כִּגְרוֹגֶרֶת אַחַר אֲכִילָה אוֹ קֹדֶם שְׁתִיָּה אוֹ שֶׁהָיְתָה קְשׁוּרָה אוֹ שֶׁהָיְתָה לְבָדָהּ אוֹ שֶׁהָיְתָה בַּגִּנָּה הַסְּמוּכָה לָעִיר וְלֹא נִתְרַפְּאת מִכָּל אֵלּוּ סָפֵק קְבוּעִין אוֹ עוֹבְרִים.

לְפִיכָךְ אִם הֵטִיל בָּהּ מוּם אַחֵר אֵינוֹ לוֹקֶה. אֲכָלָהּ כְּמִשְׁפָּטָהּ בִּזְמַנֵּי הָאֲכִילָה וְלֹא נִתְרַפְּאָה חֲרֵי הִיא בַּעֲלַת מוּם קָבוּעַ:

טז יֵשׁ בַּדָּבָר סָפֵק אִם לְמַפְרֵעַ הִיא בַּעֲלַת מוּם קָבוּעַ מֵעֵת שֶׁבָּאוּ לָהּ הַמּוּמִים אוֹ מֵעֵת שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ מֵרְפוּאָתָהּ. לְפִיכָךְ הַפּוֹדֶה אוֹתָהּ קֹדֶם שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ מֵרְפוּאָתָהּ וְנֶהֱנֶה בְּאוֹתוֹ הַפִּדְיוֹן אַחַר שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ מֵרְפוּאָתָהּ חֲרֵי זֶה סָפֵק מוֹעֵל וְאֵינוֹ מֵבִיא קָרְבַּן מְעִילָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ:

פרק ג

א אֵין הַמּוּמִין פּוֹסְלִין בָּעוֹף וְכֵן אֶחָד הַנִּקְבָּה בָּעוֹף שֶׁלֹּא נֶאֱמַר (ויקרא כב-יט) "תָּמִים זָכָר" אֶלָּא בִּבְהֵמָה בִּלְבַד. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוּמִין קַטָּנִים. אֲבָל עוֹף שֶׁיָּבֵשׁ גַּפּוֹ אוֹ נִסְמֵית עֵינוֹ אוֹ נִקְטְעָה רַגְלוֹ אָסוּר לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁאֵין מַקְרִיבִין חָסֵר כְּלָל. וְכֵן אִם נוֹלַד בּוֹ אַחַת מִן הַטְּרֵפוֹת שֶׁאוֹסְרִין אוֹתָהּ בַּאֲכִילָה חֲרֵי זֶה נִפְסָל לְקָרְבָּן:

ב תּוֹרִים קְטַנִּים פְּסוּלִין וּבְנֵי יוֹנָה גְּדוֹלִים פְּסוּלִין שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א׳:י״ד) "מִן הַתֹּרִים אוֹ מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה". תְּחִלַּת הַצְּהוּב בָּזֶה וּבָזֶה פָּסוּל. וְעַד מָתַי יִהְיוּ בְּנֵי יוֹנָה כְּשֵׁרִים כָּל זְמַן שֶׁעוֹקֵר כָּנָף וּמִתְמַלֵּא מְקוֹם עִקָּרוֹ דָּם. וְהַתּוֹרִים כְּשֵׁרִים מִשֶּׁיְזַהֲבוּ:

ג הַטֻּמְטוּם וְהָאַנְדְּרוֹגִינוּס אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לְךָ מוּם גָּדוֹל מֵהֶן חֲרֵי הֵן פְּסוּלִין לַמִּזְבֵּחַ מִדָּרְךְ אַחֶרֶת לְפִי שֶׁהֵן סָפֵק זָכָר סָפֵק נְקֵבָה חֲרֵי הֵן כְּמִין אַחַר. וּבַקָּרְבָּנוֹת נֶאֱמַר (ויקרא א-ג) (ויקרא א-י) (ויקרא ד-כג) "זָכָר תָּמִים" וּ(ויקרא ד-לב) "נְקֵבָה תְּמִימָה" עַד שֶׁיִּהְיֶה זָכָר וַדַּאי אוֹ נְקֵבָה וַדַּאית. לְפִיכָךְ אַף הָעוֹף שֶׁהוּא טֻמְטוּם אוֹ אַנְדְּרוֹגִינוּס פָּסוּל לַמִּזְבֵּחַ:

ד וְכֵן הַכִּלְאַיִם וְיוֹצֵא דֹּפֶן וּמְחֻסַּר זְמַן פְּסוּלִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם מוּם שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ״ב:כ״ז) "שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז" עַד שֶׁיִּהְיֶה כָּל מִין וּמִין בִּפְנֵי עַצְמוֹ לֹא שֶׁיִּהְיֶה מְעֹרָב מִכֶּבֶשׂ וְעֵז. "כִּי יִוָּלֵד" פֶּרֶט לְיוֹצֵא דֹּפֶן. (ויקרא כ״ב:כ״ז) "וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים" פֶּרֶט לִמְחֻסַּר זְמַן. (ויקרא כ״ב:כ״ז) "תַּחַת אִמּוֹ" פֶּרֶט לְיָתוֹם שֶׁנּוֹלַד אַחַר שֶׁנִּשְׁחֲטָה אִמּוֹ:

ה הַנִּדְמֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ כִּלְאַיִם חֲרֵי הוּא פָּסוּל לַמִּזְבֵּחַ. כֵּיצַד. רָחֵל שֶׁיָּלְדָה כְּמִין עֵז וְעֵז שֶׁיָּלְדָה כְּמִין כֶּבֶשׂ. אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִין הוֹאִיל וְהוּא דּוֹמֶה לְמִין אַחֵר פָּסוּל כְּבַעַל מוּם קָבוּעַ שֶׁאֵין לְךָ מוּם קָבוּעַ גָּדוֹל מִן הַשִּׁנּוּי:

ו וְכֵן הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע וְהַמְּקֻצֶּה לַעֲבוֹדָה זָרָה וְהַנֶּעֱבָד אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מֻתָּרִין בַּאֲכִילָה חֲרֵי הֵן פְּסוּלִין לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ״ב:כ״ה) "כִּי מָשְׁחָתָם בָּהֶם" כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַשְׁחָתָה פָּסוּל. וּבַעֲבֵרָה הוּא אוֹמֵר (בראשית ו׳:י״ב) "כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר". וּבַעֲבוֹדָה זָרָה כְּתִיב (שמות לב-ז) (דברים ט׳:י״ב) "כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ". וְכֵן בְּהֵמָה וְעוֹף שֶׁהָרְגוּ אֶת הָאָדָם חֲרֵי הֵן כְּרוֹבֵעַ אוֹ נִרְבָּע וּפְסוּלִין לַמִּזְבֵּחַ:

ז וְיֵרָאֶה לִי שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין כָּל הַפְּסוּלִין הָאֵלּוּ רְאוּיִין לַמִּזְבֵּחַ לְקָרְבָּן אִם עָבַר וְהִקְרִיבָן אֵינוֹ לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה לְפִי שֶׁלֹּא נִתְפָּרְשָׁה אַזְהָרָתָן. (דברים כג-יט) "אֲבָל אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר" כֻּלָּם אֲסוּרִין לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהַמַּקְרִיב אֶחָד מֵהֶן אוֹ שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד לוֹקֶה אַחַת שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג-יט) "לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב". וּמִפְּנֵי מָה לוֹקֶה אַחַת עַל שְׁנֵיהֶן מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּלָאו אֶחָד:

ח מִצְוַת עֲשֵׂה לְהַקְרִיב כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ״ב:כ״ז) "וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה". וְכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים נִקְרָא מְחֻסַּר זְמַן. וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּחֻסַּר זְמַן פָּסוּל אִם עָבַר וְהִקְרִיבוֹ אֵינוֹ לוֹקֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא לָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה וְלֹא נִרְצָה הַקָּרְבָּן:

ט תּוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּן שֶׁהֵן כִּמְחֻסַּר זְמַן בִּבְהֵמָה וּבְנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנָּן הַכֹּל כְּבַעַל מוּם וְהַמַּקְרִיבָן אֵינוֹ לוֹקֶה אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּרְבָּן פָּסוּל וְלֹא נִרְצָה:

י הַמַּקְדִּישׁ טֻמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוּס וּטְרֵפָה וְכִלְאַיִם וְיוֹצֵא דֹּפֶן לַמִּזְבֵּחַ חֲרֵי זֶה כְּמַקְדִּישׁ עֵצִים וַאֲבָנִים. לְפִי שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה חָלָה עַל גּוּפָן וַחֲרֵי הֵן חֻלִּין לְכָל דָּבָר. וְיִמְכְּרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶם כָּל קָרְבָּן שֶׁיִּרְצֶה. וְאֵינָן כְּבַעַל מוּם שֶׁבַּעַל מוּם יֵשׁ בְּמִינוֹ קָרְבָּן. אֲבָל הַמַּקְדִּישׁ רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע וּמֻקְצֶה וְנֶעֱבָד וְאֶתְנָן וּמְחִיר חֲרֵי זֶה כְּמַקְדִּישׁ בַּעַל מוּם עוֹבֵר. וְיִרְעוּ עַד שֶׁיִּפֹּל בָּהֶן מוּם קָבוּעַ וְיִפָּדוּ עָלָיו. וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ מְחֻסַּר זְמַן חֲרֵי זֶה כְּמַקְדִּישׁ בַּעַל מוּם עוֹבֵר וְאֵינוֹ לוֹקֶה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

יא נִמְצְאוּ כָּל הָאֲסוּרִין לַמִּזְבֵּחַ חֲרֵי הֵן י״ד וְאֵלּוּ הֵן. בַּעַל מוּם. וְשֶׁאֵינוֹ מִן הַמֻּבְחָר. וּמְחֻסַּר אֵיבָר מִבִּפְנִים. וּטְרֵפָה. וְכִלְאַיִם. וְיוֹצֵא דֹּפֶן. וְרוֹבֵעַ. וְנִרְבָּע. וְשֶׁהֵמִית הָאָדָם. הַנֶּעֱבָד. הַמֻּקְצֶה. הָאֶתְנָן. הַמְּחִיר. מְחֻסַּר זְמַן:

יב כָּל הָאֲסוּרִין לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהֵן אֲפִלּוּ נִתְעָרֵב אֶחָד בְּרִבּוֹא נִפְסָד הַכֹּל וְנִפְסָל לַמִּזְבֵּחַ. וְכֻלָּן וַלְדוֹתֵיהֶן מֻתָּרִין לַמִּזְבֵּחַ חוּץ מִוְּלַד נִרְבַּעַת וְנֶעֱבֶדֶת וּמֻקְצֵית וְשֶׁהֵמִיתָה אֶת הָאָדָם שֶׁוְּלָדָן אֲסוּרִין לַמִּזְבֵּחַ כְּמוֹתָן:

יג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁנַּעֲבְדָה בָּהּ עֲבֵרָה אוֹ שֶׁהֵמִיתָה כְּשֶׁהָיְתָה מְעֻבֶּרֶת שֶׁהֲרֵי הַוָּלָד מָצוּי עִמָּהּ בְּעֵת שֶׁנִּפְסְלָה וְהָיָה כְּאֵיבָר מֵאֵיבָרֶיהָ. אֲבָל אִם נִתְעַבְּרָה אַחַר שֶׁנַּעֲבְדָה בָּהּ עֲבֵרָה אוֹ אַחַר שֶׁהֵמִיתָה הֲרֵי וְלָדָהּ כָּשֵׁר לַמִּזְבֵּחַ אֲפִלּוּ נִרְבְּעָה כְּשֶׁהִיא מְקֻדֶּשֶׁת וְאַחַר כָּךְ נִתְעַבְּרָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם נִרְבְּעָה וְהִיא חֻלִּין וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישָׁהּ וְנִתְעַבְּרָה שֶׁוְּלָדָהּ מֻתָּר. וְכֵן אֶפְרוֹחַ בֵּיצַת טְרֵפָה מֻתָּר לַמִּזְבֵּחַ׃

יד הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לַקֶּמַח חִטֶּיהָ מֻתָּרִין לְמִנְחוֹת שֶׁהֲרֵי נִשְׁתַּנּוּ וְנִדְמוּ לִוְלָדוֹת שֶׁל אִסּוּר מִזְבֵּחַ שֶׁהֵן מֻתָּרִין. וְכֵן בְּהֵמָה שֶׁפִּטְמָהּ בְּכַרְשִׁינִי עֲבוֹדָה זָרָה מֻתֶּרֶת לַמִּזְבֵּחַ שֶׁהֲרֵי נִשְׁתַּנּוּ׃

טו לוֹקְחִין כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מִן הָעַכּוּ״ם וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לָהֶם לֹא מִשּׁוּם רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע וְלֹא מִשּׁוּם מֻקְצֶה וְנֶעֱבָד. עַד שֶׁיִּוָּדַע בְּוַדַּאי שֶׁזֶּה נִפְסָל. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שמואל א טו-טו) ״מֵעֲמָלֵקִי הֱבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַה׳ אֱלֹהֶיךָ״׃

פרק ד

א אֶחָד הַבְּהֵמָה וְאֶחָד הָעוֹף שֶׁנִּרְבְּעָה אוֹ שֶׁהֵמִית אֶת הָאָדָם אוֹ הֻקְצָה אוֹ נֶעֱבַד הַכֹּל פָּסוּל לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ׃

ב הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע וְשֶׁהֵמִית אֶת הָאָדָם אִם הָיוּ שָׁם שְׁנֵי עֵדִים הֲרֵי הַבְּהֵמָה אוֹ הָעוֹף נִסְקָלִין וּבְשָׂרָן אָסוּר בַּהֲנָאָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּאִלּוּ שֶׁהֵן אֲסוּרִין לְגָבוֹהַּ. וּבַמֶּה אָמְרוּ שֶׁהֵן אֲסוּרִין לַמִּזְבֵּחַ כְּשֶׁהָיוּ מֻתָּרִין לְהֶדְיוֹט. כְּגוֹן שֶׁהָיָה שָׁם עֵד אֶחָד בִּלְבַד וְהַבְּעָלִים שׁוֹתְקִין אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עֵד כְּלָל. הָיָה שָׁם עֵד אֶחָד וְהַבְּעָלִים מַכְחִישִׁין אוֹתוֹ הֲרֵי אִלּוּ מֻתָּרִין אַף לַמִּזְבֵּחַ׃

ג בְּהֵמָה שֶׁשָּׁחֲקוּ בָּהּ וְהִגִּיחוּהָ עַד שֶׁהֵמִיתָה אֶת הָאָדָם הֲרֵי זוֹ כְּשֵׁרָה לַמִּזְבֵּחַ מִפְּנֵי שֶׁהִיא כַּאֲנוּסָה. אֵין הַבְּהֵמָה נִפְסֶלֶת מִשּׁוּם רוֹבֵעַ אוֹ נִרְבָּע עַד שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם שָׁרְבָעָה בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. בֵּין יִשְׂרְאֵל בֵּין עַכּוּ״ם [בֵּין] עֶבֶד הוֹאִיל וּרְבָעָהּ אָדָם נִפְסְלָה. וְאִם הָאָדָם הוּא שֶׁנִּרְבַּע מִן הַבְּהֵמָה אֵינָהּ נִפְסֶלֶת עַד שֶׁתִּהְיֶה הָאִשָּׁה הַנִּרְבַּעַת בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד אוֹ יְהֵא הָאִישׁ הַנִּרְבָּע בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד׃

ד מֵאֵימָתַי תִּפָּסֵל הַבְּהֵמָה אוֹ הָעוֹף מִשּׁוּם מֻקְצֶה מִשֶּׁיַּעֲשׂוּ בָּהֶן הַכְּמָרִים מַעֲשֶׂה. כְּגוֹן שֶׁיִּגְזְזוּ אוֹתָהּ אוֹ יַעַבְדוּ בָּהּ לְשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה. אֲבָל בִּדְבָרִים אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֻקְצֶה שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ לַעֲבוֹדָה זָרָה׃

ה הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע בֵּין שֶׁהָיְתָה הַבְּהֵמָה שֶׁלּוֹ בֵּין שֶׁהָיְתָה שֶׁל חֲבֵרוֹ בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בִּרְצוֹן בֵּין בְּזָדוֹן בֵּין בִּשְׁגָגָה בֵּין לִפְנֵי הֶקְדֵּשָׁהּ בֵּין לְאַחַר הֶקְדֵּשָׁהּ הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה לַמִּזְבֵּחַ. אֲבָל הַמֻּקְצֶה אִם הָיא שֶׁלּוֹ וְהֻקְצָה קֹדֶם שֶׁיְּקֻדַּשׁ נִפְסַל. הֻקְצָה שֶׁל חֲבֵרוֹ אוֹ שֶׁהֻקְצָה שֶׁלּוֹ אַחַר שֶׁהֻקְדְּשׁוּ הֲרֵי זֶה מֻתָּר. שֶׁאֵין אָדָם מַקְצֶה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ׃

ו הַנֶּעֱבָד בֵּין שֶׁעָבַד שֶׁלּוֹ בֵּין שֶׁל חֲבֵרוֹ בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בִּרְצוֹן בֵּין בְּזָדוֹן בֵּין בִּשְׁגָגָה בֵּין לִפְנֵי הֶקְדֵּשׁ בֵּין לְאַחַר הֶקְדֵּשׁ הֲרֵי זֶה אָסוּר. וְיִרְעֶה עַד שֶׁיִּפֹּל בּוֹ מוּם קָבוּעַ וְיִפָּדֶה בּוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְהַנֶּעֱבָד הוּא וְכָל מַה שֶּׁעָלָיו אֲסוּרִין לַמִּזְבֵּחַ. שֶׁכָּל צִפּוּי נֶעֱבָד אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה. אֲבָל הַמֻּקְצֶה הוּא אָסוּר וּמַה שֶּׁעָלָיו מֻתָּר לַמִּזְבֵּחַ׃

ז הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְהָר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר בַּהֲנָאָה הֲרֵי אֲבָנָיו אֲסוּרִין לַמִּזְבֵּחַ. וְכֵן הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ בְּאַרְצוֹ הֲרֵי מֵימָיו פְּסוּלִין לְנֶסֶךְ. אֲשֵׁרָה שֶׁבָּטְלָה אֵין מְבִיאִין מִמֶּנָּה גְּזָרִים לַמַּעֲרָכָה. וְכֵן הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לִבְהֵמָה כְּשֵׁם שֶׁנִּפְסְלָה לַמִּזְבֵּחַ כָּךְ צֶמֶר שֶׁלָּהּ פָּסוּל לִבְגְדֵי כְהֻנָּה. וְקַרְנֶיהָ פְּסוּלִין לַחֲצוֹצְרוֹת וְשׁוֹפָרוֹת לַחֲלִילִין וּבְנֵי מֵעֶיהָ לְנֵימִין הַכֹּל פָּסוּל׃

ח כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֵׁם לַעֲבוֹדָה זָרָה לֹא יֵעָשֶׂה לִמְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר בַּהֲנָאָה. אִי זֶהוּ (דברים כג-יט) ״אֶתְנַן״ הָאוֹמֵר לְזוֹנָה הֵא לִיךְ דָּבָר זֶה בִּשְׂכָרֵךְ. אֶחָד זוֹנָה כּוּתִית אוֹ שִׁפְחָה אוֹ יִשְׂרְאֵלִית שֶׁהִיא עֶרְוָה עָלָיו אוֹ מֵחַיְבֵי לָאוִין. אֲבָל הַפְּנוּיָה אֲפִלּוּ הָיָה כֹּהֵן אֶתְנַנָּהּ מֻתָּר. וְכֵן אִשְׁתּוֹ נִדָּה אֶתְנַנָּהּ מֻתָּר אַף עַל פִּי שֶׁהִיא עֶרְוָה׃

ט נָשָׂא אַחַת מֵחַיְבֵי לָאוִין כָּל שֶׁיִּתֵּן לָהּ מֹחֲמַת בְּעִילָה הֲרֵי זֶה אֶתְנָן וְאָסוּר. וְהַזָּכוּר אֶתְנָנוֹ אָסוּר. נָתְנָה הָאִשָּׁה אֶתְנָן לַבּוֹעֵל הֲרֵי זֶה מֻתָּר מִשּׁוּם אֶתְנָן׃

י הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ הֵא לְךָ דָּבָר זֶה וְתָלִין שִׁפְחָתְךָ אֵצֶל עַבְדֵּי הָעִבְרִי הֲרֵי זֶה אֶתְנָן. וְהוּא שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים. אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים הֲרֵי זֶה מֻתָּר בִּשְׁפָחָה כְּנַעֲנִית כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר. וְהוּא הַדִּין בְּאוֹמֵר לְזוֹנָה הֵא לִיךְ דָּבָר זֶה וְהַבְּעָלִי לְפִלּוֹנִי הַיִּשְׂרְאֵלִי הֲרֵי זֶה אֶתְנָן׃

יא פָּסַק עִם הַזּוֹנָה לִתֵּן לָהּ טָלֶה אֶחָד וְנָתַן לָהּ הַרְבֵּה אֲפִלּוּ נָתַן אֶלֶף כֻּלָּן אֶתְנָן וַאֲסוּרִין לַמִּזְבֵּחַ. נָתַן לָהּ אֶתְנָנָהּ וְלֹא בָּא עָלֶיהָ אֶלָּא אָמַר לָהּ יְהִי אֶצְלֵךְ עַד שֶׁאָבוֹא עָלַיִךְ כְּשֶׁיָּבוֹא עָלֶיהָ יֵאָסֵר. קֻדְּמָה וְהִקְרִיבַתּוּ קֹדֶם שֶׁיָּבוֹא עָלֶיהָ כָּשֵׁר [וְאִם הָיְתָה חַיֶּבֶת קָרְבָּן יָצְאָה יְדֵי חוֹבָתָהּ]. וְהוּא שֶׁיֹּאמַר לָהּ בְּעֵת שֶׁנָּתַן אִימָתַי

שֶׁתִּרְצִי לִי קְנִי אוֹתוֹ מֵעַכְשָׁו. אֲבָל אִם לֹא אָמַר לָהּ כֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַקְרִיב דָּבָר שֶׁאֵינָהּ שֶׁלָּהּ׃

יב קָדְמָה וְהִקְדִּישַׁתּוּ קֹדֶם שֶׁיָּבוֹא עָלֶיהָ חֵרֵי זֶה סָפֵק אִם הוּא אֶתְנָן הוֹאִיל וּבָא עָלֶיהָ קֹדֶם שֶׁתַּקְרִיבֶנּוּ. אוֹ אֵינוֹ אֶתְנָן שֶׁחֵרֵי הִקְדִּישַׁתּוּ קֹדֶם בִּיאָה. לְפִיכָךְ לֹא יִקְרַב וְאִם קָרַב נִרְצָה׃

יג בָּא עָלֶיהָ וְלֹא נָתַן לָהּ וּלְאַחַר זְמַן נָתַן לָהּ אֲפִלּוּ אַחַר כַּמָּה שָׁנִים חֵרֵי זֶה אֶתְנָן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּכוּתִית שֶׁאָמַר לָהּ הִבָּעֲלִי לִי בְּטָלָה זֶה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה מְשִׁיכָה. אוֹ בְּיִשְׂרְאֵלִית שֶׁהָיְתָה הַטָּלָה בַּחֲצָרָהּ וְאָמַר לָהּ אִם לֹא אֶתֵּן לָךְ מָעוֹת בְּיוֹם פְּלוֹנִי חֵרֵי הוּא שֶׁלָּךְ. אֲבָל אִם אָמַר לָהּ הִבָּעֲלִי לִי בְּטָלָה סְתָם וּבָא עָלֶיהָ וּלְאַחַר זְמַן שָׁלַח לָהּ טָלָה חֵרֵי זֶה מֹתָר מִשּׁוּם אֶתְנָן׃

יד אֵין אָסוּר מִשּׁוּם אֶתְנָן וּמְחִיר אֶלָּא גּוּפָן. לְפִיכָךְ אֵינוֹ חָל אֶלָּא עַל דָּבָר הָרָאוּי לִקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. כְּגוֹן בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְתוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה וְיַיִן וְשֶׁמֶן וְסֹלֶת. נָתַן לָהּ מָעוֹת וְלָקְחָה בָּהֶן קָרְבָּן חֵרֵי זֶה כָּשֵׁר׃

טו נָתַן לָהּ חִטִּים וַעֲשָׂאָתָן שֶׁמֶן. עֲנָבִים וַעֲשָׂאָתָן יַיִן. חֵרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִים שֶׁכְּבָר נִשְׁתַּנּוּ. נָתַן לָהּ בֶּהֱמַת קָדָשִׁים בְּאֶתְנָנָהּ לֹא נֶאֶסְרָה לַמִּזְבֵּחַ. וַאֲפִלּוּ מָנָה אוֹתָהּ עַל פִּסְחוֹ וְעַל חֲגִיגָתוֹ בְּאֶתְנָנָהּ לֹא נִפְסְלוּ הַמְקֻדָּשִׁין שֶׁכְּבָר זָכָה בָּהֶן גְּבוֹהַּ מִשָּׁעָה שֶׁהִקְדִּישָׁן. וְכֵן אִם נָתַן לָהּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ לֹא פְּסָלוֹ שֶׁאֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים. אֲבָל אִם נָתַן לָהּ עוֹפוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְקֻדָּשִׁין אֶתְנָן חָל עֲלֵיהֶם וַאֲסוּרִים וּמִדִּבְרֵי קַבָּלָה הוּא דָּבָר זֶה׃

טז אֵי זֶה הוּא (דברים כג-יט) "מְחִיר כֶּלֶב". זֶה הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ הֵא לְךָ טָלֶה זֶה תַּחַת כֶּלֶב זֶה. וְכֵן אִם הֶחְלִיף כֶּלֶב בְּכַמָּה בְּהֵמוֹת אוֹ עוֹפוֹת וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן כֻּלָּן אֲסוּרוֹת לַמִּזְבֵּחַ׃

יז שְׁנֵי שֻׁתָּפִין שֶׁחָלְקוּ. זֶה לָקַח עֲשָׂרָה טְלָאִים וְזֶה לָקַח תִּשְׁעָה וְכֶלֶב אֶחָד. שָׁעַם הַכֶּלֶב מַתָּרִין. אֲבָל הָעֲשָׂרָה שֶׁכְּנֶגְדּוֹ אִם יֵשׁ אֶחָד מֵהֶם דָּמָיו כִּדְמֵי הַכֶּלֶב אוֹ יָתֵר עַל דְּמֵי הַכֶּלֶב מוֹצִיאוֹ מִן הָעֲשָׂרָה כְּנֶגֶד הַכֶּלֶב וְיִהְיֶה מְחִירוֹ וּשְׁאָרָן מֻתָּרִים. וְאִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן דָּמָיו פְּחוּתִין מִדְּמֵי הַכֶּלֶב חֵרֵי הָעֲשָׂרָה כֻּלָּן אֲסוּרִים׃

יח נִשְׁתַּנָּה הַמְּחִיר כְּגוֹן שֶׁהֶחְלִיף כֶּלֶב בְּחִטִּים וְנֶעֱשׂוּ סֹלֶת חֵרֵי זֶה מֻתָּר. אֶתְנָן כֶּלֶב וּמְחִיר זוֹנָה מֻתָּרִין. (דברים כג-יט) "אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב" מֻתָּרִין לְבֶדֶק הַבַּיִת שֶׁחֵרֵי הֵן מִשְׁתַּנִּין. אֲבָל גּוּפָן שֶׁל אֶתְנָן לֹא יֵעָשֶׂה רְקוּעִין לַבַּיִת שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג-יט) "לְכָל נֶדֶר" לְהָבִיא אֶת הָרְקוּעִים׃

פרק ה

א שְׁאוֹר וּדְבַשׁ אֲסוּרִין לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְאִסּוּרָן בְּכָל שֶׁהֵן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב׳:י״א) "כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ" וְגוֹ׳. וְאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אִם הִקְטִירָן עִם הַקָּרְבָּן אוֹ לְשֵׁם קָרְבָּן. וְאֶחָד הַמַּקְטִיר עַצְמָן אוֹ הַמַּקְטִיר תַּעֲרוֹבוֹת שֶׁלָּהֶן לוֹקֶה עַל כָּל אֶחָד מֵהֶן בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְאִם הִקְטִיר שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד אֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא אַחַת לְפִי שֶׁשְּׁנֵיהֶם נֶאֶמְרוּ בְּלָאו אֶחָד׃

ב נָפַל מֵהֶם כָּל שֶׁהוּא בַּקְּטֹרֶת נִפְסְלָה. וְאִם הִקְטִיר מִמֶּנָּה בַּהֵיכָל לוֹקֶה. וְאֵין הַקְּטָרָה פְּחוּתָה מִכְּזַיִת׃

ג הֶעֱלָה שְׁאוֹר אוֹ דְּבַשׁ בִּפְנֵי עַצְמָן לַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁם עֵצִים פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב׳:י״ב) "וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ". לְרֵיחַ נִיחוֹחַ אִי אַתָּה מַעֲלֶה אֲבָל אַתָּה מַעֲלֶה לְשֵׁם עֵצִים. אֲפִלּוּ הִקְטִיר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהַקְטָרָה בִּדְבַשׁ אוֹ בִּשְׁאוֹר הוֹאִיל וְהוּא מִן הַקָּרְבָּן לוֹקֶה׃

ד כֵּיצַד. הַמַּעֲלֶה מִבְּשַׂר חַטָּאת וְאָשָׁם אוֹ מִבְּשַׂר קָדָשִׁים קַלִּים אוֹ מִשִּׁירֵי הַמְּנָחוֹת אוֹ מִמּוֹתַר הָעֹמֶר אוֹ מֵחַטַּאת הָעוֹף אוֹ מִלֶּחֶם הַפָּנִים וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם אוֹ מִלּוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצֹרָע הַמַּעֲלֶה כְּזַיִת מֵאַחַת מֵאֵלּוּ בְּחֻמֵּץ אוֹ בִּדְבַשׁ בֵּין לַמִּזְבֵּחַ בֵּין לַכֶּבֶשׁ לוֹקֶה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין כָּל אֵלּוּ רְאוּיִין לְהַקְטָרָה הוֹאִיל וְהֵן קְרוּיִין קָרְבָּן חַיָּב עֲלֵיהֶן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב׳:י״ב) "קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַה׳" וְגוֹ׳׃

ה וְכֵן אָסוּר לְהַקְטִיר עַל הַמִּזְבֵּחַ דָּבָר מִכָּל דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְהַקְטָרָה. כְּגוֹן בְּשַׂר חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁמִּקְצָתוֹ לְאִשִּׁים חֵרֵי שְׁאֵרִיתוֹ בְּבַל תַּקְטִירוּ׃

ו הַמַּקְטִיר אֵיבְרֵי בְּהֵמָה טְמֵאָה עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ לוֹקֶה. וְאַף עַל פִּי שֶׁאִסּוּר הַקָּרְבָּתָהּ מִכְּלָל עֲשֵׂה שֶׁחֵרֵי נֶאֱמַר מִן הַטְּהוֹרָה אֱכֹל וּמִן הַטְּהוֹרָה הַקְרֵב הָא טְמֵאָה לֹא תֹאכַל וְלֹא תַקְרִיב. כְּשֵׁם שֶׁלּוֹקֶה עַל אֲכִילַת הַטְּמֵאָה הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּמְקוֹמוֹ כָּךְ לוֹקֶה עַל הַקָּרְבָּתָהּ. אֲבָל הַמַּקְרִיב אֵיבְרֵי חַיָּה טְהוֹרָה

עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה וְאֵינוֹ לוֹקֶה. וּמִנַּיִן שֶׁהוּא בַּעֲשֵׂה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א׳:ב׳) ״מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם״ הָא מִן הַחַיָּה לֹא תַּקְרִיבוּ וְלָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה עֲשֵׂה:

ז הַגּוֹנֵב אוֹ הַגּוֹזֵל וְהִקְרִיב הַקָּרְבָּן פָּסוּל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׂוֹנְאוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא-ח) ״שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה״ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַבֵּל. וְאִם נִתְעָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים הַקָּרְבָּן כָּשֵׁר. וַאֲפִלּוּ הָיָה חַטָּאת שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹכְלִין אֶת בְּשָׂרָהּ. וּמִפְּנֵי תַּקָּנַת מִזְבֵּחַ אָמְרוּ שֶׁהַחַטָּאת הַגְּזוּלָה אִם נוֹדְעָה לָרַבִּים אֵינָהּ מְכַפֶּרֶת אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מִזְבֵּחַ אוֹכֵל גְּזֵלוֹת וְכֵן הָעוֹלָה:

ח הַגּוֹנֵב עוֹלַת חֲבֵרוֹ וְהִקְרִיבָהּ סְתָם נִתְכַּפְּרוּ בָהּ הַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים:

ט אֵין מְבִיאִין מְנָחוֹת וּנְסָכִים לֹא מִן הַטֶּבֶל וְלֹא מִן הֶחָדָשׁ קֹדֶם לָעֹמֶר וְלֹא מִן הַמְּדֻמָּע וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מֵעָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׂוֹנְאָהּ. וְאִם הֵבִיא לֹא נִתְקַדְּשׁוּ לְהְיוֹתָן רְאוּיִין לְקָרְבָּן אֲבָל נִתְקַדְּשׁוּ לְהַפְסֵל וְיִהְיוּ כְּקָדָשִׁים שֶׁנִּפְסְלוּ:

י כָּל הַמְּנָחוֹת אֵין מְבִיאִין אוֹתָן מִן הֶחָדָשׁ קֹדֶם שְׁתֵּי הַלֶּחֶם לְכַתְּחִלָּה שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בָּהֶן (ויקרא ב-יד) (ויקרא כג-יז) ״בִּכּוּרִים לַה׳״. וְאִם הֵבִיא כָּשֵׁר. וּמְבִיאִים נְסָכִים מִן הַמֻּקְצֶה בְּיוֹם טוֹב:

יא מִצְוַת עֲשֵׂה לִמְלֹחַ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת קֹדֶם שֶׁיַּעֲלוּ לַמִּזְבֵּחַ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב׳:י״ג) ״עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח״. וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁקָּרֵב לַמִּזְבֵּחַ בְּלֹא מֶלַח חוּץ מִיֵּין הַנְּסָכִים וְהַדָּם וְהָעֵצִים. וְדָבָר זֶה קִבָּלָה וְאֵין לוֹ מִקְרָא לִסְמֹךְ עָלָיו. וּמִצְוָה לִמְלֹחַ הַבָּשָׂר יָפֶה יָפֶה כְּמוֹלֵחַ בָּשָׂר לְצָלִי שֶׁמְּהַפֵּךְ אֶת הָאֵיבָר וּמוֹלֵחַ. וְאִם מָלַח כָּל שֶׁהוּא אֲפִלּוּ בְּגַרְגִּיר מֶלַח אֶחָד כָּשֵׁר:

יב הִקְרִיב בְּלֹא מֶלַח כְּלָל לוֹקֶה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב׳:י״ג) ״וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ״. וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁלּוֹקֶה הַקָּרְבָּן כָּשֵׁר וְהַרְצָה. חוּץ מִן הַמִּנְחָה שֶׁהַמֶּלַח מְעַכֵּב בַּקְּמִיצָה שֶׁנֶּאֱמַר ״וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ״:

יג הַמֶּלַח שֶׁמּוֹלְחִין בּוֹ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת מִשֶּׁל צִבּוּר כְּמוֹ הָעֵצִים. וְאֵין הַיָּחִיד מֵבִיא מֶלַח אוֹ עֵצִים לְקָרְבָּנוֹ מִבֵּיתוֹ. וּבִשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הָיוּ נוֹתְנִין הַמֶּלַח. בְּלִשְׁכַּת הַמֶּלַח. וְעַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ. וּבְרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. בְּלִשְׁכַּת הַמֶּלַח הָיוּ מוֹלְחִין עוֹרוֹת הַקָּדָשִׁים. וְעַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ מוֹלְחִין הָאֵיבָרִים. וּבְרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ מוֹלְחִין הַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה וּמְנָחוֹת הַנִּשְׁרָפוֹת וְעוֹלַת הָעוֹף:

פרק ו

א כְּשֵׁם שֶׁמִּצְוָה לְהְיוֹת כָּל קָרְבָּן תָּמִים וְנִבְחָר כָּךְ הַנְּסָכִין יִהְיוּ תְּמִימִים וְנִבְחָרִים שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ״ח:ל״א) ״תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם״ שֶׁיִּהְיוּ הַנְּסָכִים תְּמִימִים שֶׁלֹּא יָבִיא נְסָכִים לֹא מִיַּיִן מְעֻשָּׁן וְלֹא סֹלֶת שֶׁהִתְלִיעָה וְלֹא יְבֵלָל בְּשֶׁמֶן שֶׁרֵיחוֹ אוֹ טַעְמוֹ רַע:

ב וְכֵן עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה לֹא יִהְיוּ אֶלָּא נִבְחָרִים וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם תּוֹלַעַת. וְכָל עֵץ שֶׁהִתְלִיעַ כְּשֶׁהוּא לַח פָּסוּל לַמִּזְבֵּחַ. הִתְלִיעַ יָבֵשׁ גּוֹרֵר אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהִתְלִיעַ. וַעֲצֵי סְתִירָה פְּסוּלִין לְעוֹלָם לֹא יָבִיאוּ אֶלָּא חֲדָשִׁים:

ג הַמַּקְדִּישׁ יַיִן פָּסוּל אוֹ סֹלֶת אוֹ שֶׁמֶן פָּסוּל אוֹ עֵצִים פְּסוּלִים לַמִּזְבֵּחַ הֲרֵי הַדָּבָר סָפֵק אִם דּוֹמִים לְבַעַל מוּם כִּבְהֵמָה וְלוֹקֶה אוֹ אֵינָן כְּבַעַל מוּם לְפִיכָךְ אֵינוֹ לוֹקֶה וּמַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת:

ד הַסֹּלֶת וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה וְהָעוֹפוֹת וְהָעֵצִים וּכְלֵי שָׁרֵת שֶׁנִּפְסְלוּ אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ אֵין פּוֹדִין אוֹתָן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז-יא) ״וְהֶעֱמִיד״ (ויקרא כז-יב) ״וְהֶעֱרִיךָ״. כָּל שֶׁיֵּשׁ בְּהַעֲמָדָה נֶעֱרָךְ וְאֵלּוּ אֵינָן בִּכְלַל הַעֲמָדָה. לְפִיכָךְ אֵין נִפְדִּין לְעוֹלָם:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁנִּפְסְלוּ אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ אֲחַר שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בִּכְלֵי שָׁרֵת. אֲבָל קֹדֶם שֶׁיִּתְקַדְּשׁוּ בִּכְלֵי אִם נִטְמְאוּ אוֹ נִפְסְלוּ פּוֹדִין אוֹתָן. אֲבָל טְהוֹרִין אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא קָדְשׁוּ בִּכְלֵי אֵין פּוֹדִין אוֹתָן חוּץ מִמְּנָחַת חוֹטֵא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ויקרא ה-י) ״מֵחַטָּאתוֹ״ (ויקרא ה-יג) ״עַל חַטָּאתוֹ״ לוֹמַר שֶׁמֵּבִיא חַטָּאתוֹ מִדְּמֵי חַטָּאתוֹ. לְפִיכָךְ קֹדֶם שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ בִּכְלֵי שָׁרֵת הֲרֵי הִיא כְּקֻדֶּשֶׁת דָּמִים וּפוֹדִין אוֹתָהּ אַף עַל פִּי שֶׁהִיא טְהוֹרָה. וְכָל הַנְּסָכִים שֶׁנִּטְמְאוּ עוֹשֶׂה לָהֶם מַעֲרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָן וְשׁוֹרְפָן בַּמִּזְבֵּחַ:

ו מֵי חֻטָּא שֶׁנִּטְמְאוּ וְהִשִּׁיקָן וְטִהֲרָן [כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּטָהֳרוֹת]. אִם טִהֲרָן וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישָׁן הֲרֵי אֵלּוּ מִתְנַסְּכִין. וְאִם הִקְדִּישָׁן וְאַחַר כָּךְ נִטְמְאוּ הוֹאִיל וְנִדְחוּ יְדָחוּ:

ז זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁנִּטְמְאוּ דּוֹרְכָן פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה. וְהַמַּשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶן כְּשֵׁרִים לִנְסָכִים. שֶׁהַמַּשְׁקֶה מֻפְקָד הוּא בָּאֹכֶל וּכְאִלּוּ אֵינוֹ מְגוּפוֹ:

ח מַעֲלָה יְתֵרָה עָשׂוּ חֲכָמִים בְּקָדָשִׁים שֶׁזָּרְעִים שֶׁנִּטְמְאוּ אֲפִלּוּ זָרָעָן הַיּוֹצֵא מֵהֶן פְּסוּלִין לִנְסָכִים שֶׁאֵין זְרִיעָה מוֹעֶלֶת בְּקָדָשִׁים. וְכֵן הָעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן אֲכָלִין חֲרֵי הֵן מִתְטַמְּאִין כְּאֹכֶל לְעִנְיַן הַקָּרְבָּנוֹת וְיִפָּסְלוּ הָעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה בְּטֻמְאָה זוֹ לַמִּזְבֵּחַ וְאֵין מַקְרִיבִין אוֹתָן:

ט וְאִלּוּ הֵן הַיֵּינוֹת הַפְּסוּלִין לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. הַמָּתוֹק וְהַמְעֻשָּׁן וְהַמְבֻשָּׁל בְּאֵשׁ אוֹ בַּשֶּׁמֶשׁ אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּנָּה טַעְמוֹ בְּבִשּׁוּל. אֲבָל יַיִן שֶׁמְּחַמְּמִין אוֹתוֹ בַּשֶּׁמֶשׁ וְלֹא נִתְּנָה בּוֹ טַעַם בִּשּׁוּל. וְכֵן יֵין צְמוּקִין וְיֵין מִגִּתּוֹ שֶׁלֹּא שָׁהָה אַרְבָּעִים יוֹם. וְיֵין הַדְּלִיּוֹת וְיֵין כֶּרֶם הַנָּטוּעַ בְּבֵית הַשָּׁלְחִין אוֹ בְּבֵית הַזְּבָלִים. אוֹ יֵין גְּפָנִים שֶׁנִּזְרַע זֶרַע בֵּינֵיהֶן. אוֹ יֵין כֶּרֶם שֶׁלֹּא נֶעֱבַד. כָּל אֵלּוּ הַיֵּינוֹת לֹא יָבִיא לְכַתְּחִלָּה וְאִם הֵבִיא כָּשֵׁר:

י יַיִן שֶׁנִּתְגַּלָּה פָּסוּל לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. הִדְלָה גֶּפֶן עַל גַּבֵּי תְּאֵנָה יֵינָהּ פָּסוּל לִנְסָכִים מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּנָּה רֵיחוֹ. חֲרֵי הוּא אוֹמֵר (ויקרא כג-לז) "זֶבַח וּנְסָכִים" מָה זֶבַח שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה אַף נְסָכִים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ:

יא סֹלֶת שֶׁהִתְלִיעָה רַבָּה אוֹ הִתְלִיעוּ רֹב הַחִטִּים שֶׁנַּעֲשֹׂית מֵהֶן פְּסוּלָה. הִתְלִיעַ רֹב חִטָּה אַחַת חֲרֵי זֶה סָפֵק. וְכָל סֹלֶת שֶׁנִּשְׁאַר בָּהּ קֶמַח פְּסוּלָה:

יב כִּיצַד בּוֹדְקִים. מַכְנִיס הַגִּזְבָּר יָדוֹ לְתוֹךְ הַסֹּלֶת אִם עָלָה בָּהּ אָבָק פְּסוּלָה עַד שֶׁיַּחֲזֹר וינפָּה אוֹתָהּ. אֲבָל סֹלֶת חִטִּים שֶׁנִּזְרְעוּ בְּבֵית הַשָּׁלְחִין אוֹ בְּבֵית הַזְּבָלִים אוֹ בְּבֵית הָאִילָן אוֹ בְּאֶרֶץ שֶׁלֹּא נֶעֱבָדָה לֹא יָבִיא לְכַתְּחִלָּה וְאִם הֵבִיא כְּשֵׁרָה:

יג חִטִּים שֶׁלְּקָטָן מִגִּלְגֵּלֵי הַבָּקָר וּזְרָעָם חֲרֵי אֵלּוּ סָפֵק אִם עָבְרָה מֵאוּתָן בַּזְּרִיעָה אוֹ עֲדַיִן הֵן מְאוּסִין. לְפִיכָךְ לֹא יָבִיא מֵהֶן מְנָחוֹת וְאִם הֵבִיא כָּשֵׁר:

יד וְאִלּוּ הֵן הַשְּׁמָנִים הַפְּסוּלִין. שֶׁמֶן שֶׁל גַּרְגְּרִים שֶׁנִּשְׁרוּ בְּמַיִם אוֹ שֶׁל זֵיתִים כְּבוּשִׁין אוֹ שְׁלוּקִים אוֹ שֶׁמֶן שֶׁל שְׁמָרִים אוֹ שֶׁמֶן שֶׁרֵיחוֹ רַע כָּל אֵלּוּ פְּסוּלִין. אֲבָל שֶׁמֶן זַיִת שֶׁנִּטְעוּ בְּבֵית הַזְּבָלִים אוֹ בְּבֵית הַשָּׁלְחִין אוֹ שֶׁנִּזְרַע זֶרַע בֵּינֵיהֶן. אוֹ שֶׁמֶן שֶׁהוֹצִיאוּ מִזֵּיתִים שֶׁלֹּא בָּשְׁלוּ אֶלָּא עֲדַיִן הֵם פַּגִּין כָּל אֵלּוּ לֹא יָבִיא. וְאִם הֵבִיא כָּשֵׁר:

טו כָּל הַמְּנָחוֹת וְהַנְּסָכִים כְּשֵׁרִים מֵהָאָרֶץ וּמֵחוּצָה לָאָרֶץ מִן הֶחָדָשׁ וּמִן הַיָּשָׁן וּבִלְבַד שֶׁיְּבִיאוּ מִן הַמֻּבְחָר. חוּץ מִן הָעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁאֵינָן בָּאִין אֶלָּא מִן הֶחָדָשׁ וּמֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

פרק ז

א לֹא כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ פָּסוּל מֵבִיא אוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה. כֵּיצַד. הָיָה חַיָּב עוֹלָה לֹא יָבִיא שֶׁה כָּחוּשׁ וְכָעוּר וְיֹאמַר חֲרֵי אֵין בּוֹ מוּם. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (מלאכי א-יד) "וְאָרוּר נוֹכֵל" וְגוֹ'. אֶלָּא כָּל שֶׁיָּבִיא לְקָרְבָּן יָבִיא מִן הַמֻּבְחָר:

ב וְכָךְ הָיוּ עוֹשִׂין בִּזְמַן הַמִּקְדָּשׁ. מְבִיאִין אֵילִים מְמוּאָב. וּמְבִיאִין כְּבָשִׂים שֶׁגַּבֵּיהֶן רְחָבִים מֵחָבְרוֹן. וּמְבִיאִין עֲגָלִים מִן הַשָּׁרוֹן. וּגוֹזָלוֹת מֵהַר הַמֶּלֶךְ. וּמְבִיאִין יַיִן מִקַּרְחַיִן וְהַלּוֹטִיַּין. וְסֹלֶת מִמְּכְמָשׂ וְיוֹחָנָה. וּמְבִיאִין שֶׁמֶן מִתְּקוֹעַ:

ג כָּל הָעֵצִים הַחֲדָשִׁים כְּשֵׁרִים לַמַּעֲרָכָה. וְלֹא הָיוּ מְבִיאִין מִשֶּׁל זַיִת וְלֹא מִשֶּׁל גֶּפֶן מִשּׁוּם יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּבְאֵלּוּ הָיוּ רְגִילִין בְּמֵרְבִּיּוֹת שֶׁל תְּאֵנָה שֶׁל חֲדָשִׁים שֶׁאֵינָן בַּיִּשּׁוּב. וּבְשֶׁל אֱגוֹז וּבְשֶׁל עֵץ שֶׁמֶן. וְהַגְּזָרִין שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה אַמָּה אָרְכָּן וְאַמָּה רָחְבָּן וְעָבְיָן כְּמַחַק גְּדִישׁ שֶׁל סְאָה וּכְמוֹתָן עוֹשִׂין לְדוֹרוֹת:

ד וְכֵיצַד הָיוּ עוֹשִׂין בִּזְרִיעַת חִטֵּי הַמְּנָחוֹת וְהַנְּסָכִים. נָר חֲצִי הַשָּׂדֶה בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְזֶרַע חֶצְיָהּ. וּבְשָׁנָה שְׁנִיָּה נָר הַחֲצִי שֶׁזָּרַע בָּרִאשׁוֹנָה וְזֶרַע הַחֲצִי הָאַחֵר קֹדֶם לַפֶּסַח שִׁבְעִים יוֹם. וְאִם לֹא הָיְתָה הַשָּׂדֶה עֲבוּדָה חוֹרֵשׁ וְשׁוֹנֶה וְאַחַר כָּךְ זוֹרֵעַ. וּבוֹרֵר הַחִטִּים יָפֶה יָפֶה וְאַחַר כָּךְ שָׁף אֶת הַחִטִּים וּבוֹעֵט בָּהֶן הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּתְקַלְּפוּ:

ה כָּל הַחִטִּים שֶׁל מְנָחוֹת טְעוּנוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁיפָה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּעִיטָה. שָׁף אַחַת וּבוֹעֵט שְׁתַּיִם. שָׁף שְׁתַּיִם וּבוֹעֵט שָׁלֹשׁ. נִמְצְאוּ שָׁלֹשׁ שִׁיפוֹת וַחֲמֵשׁ בְּעִיטוֹת. וְחוֹזֵר חֲלִילָה עַד שֶׁיִּגְמֹר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁיפָה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּעִיטָה כְּדֵי שֶׁיִּתְקַלְּפוּ הַרְבֵּה. וְחוֹשֵׁב הַהוֹבָאָה וְהַהוֹלָכָה בְּשִׁיפָה אַחַת לְהַחְמִיר וְאַחַר כָּךְ טוֹחֵן וּמְרַקֵּד יָפֶה יָפֶה:

ו הַיַּיִן. מֵבִיא עֲנָבִים מִן הָרַגְלִיּוֹת מִן הַכְּרָמִים הָעֲבוּדִים פַּעֲמַיִם בְּשָׁנָה. וְדוֹרֵךְ וְכוֹנְסִין אוֹתוֹ בְּחָבִיּוֹת קְטַנּוֹת. וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתָן אַחַת אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם אֶלָּא שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. וְאֵינוֹ מְמַלֵּא אֶת הֶחָבִית עַד פִּיָּהּ כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רֵיחוֹ נוֹדֵף. וְאֵינוֹ מֵבִיא לֹא מִפִּי הֶחָבִית מִפְּנֵי הַקֶּמֶחִין הָעוֹלֶה עַל פְּנֵי הַיַּיִן. וְלֹא מִשּׁוּלֶיהָ מִפְּנֵי הַשְּׁמָרִים. אֶלָּא מִשְּׁלִישָׁהּ וּמֵאֶמְצָעָהּ שֶׁל אֶמְצָעִית:

ז הָיָה הַגִּזְבָּר יוֹשֵׁב וְהַיַּיִן יוֹצֵא מִן הַנֶּקֶב שֶׁבְּצַד הֶחָבִית כֵּיוָן שֶׁיִּרְאֶה שִׁנּוּי הַשְּׂמָרִים מַתְחִיל לָצֵאת פּוֹסֵק וְאֵינוֹ לוֹקֵחַ. וּמֵאֵימָתַי מֵבִיא. מֵאַחַר אַרְבָּעִים יוֹם לִדְרִיכָתוֹ עַד שְׁתֵּי שָׁנִים אוֹ יֶתֶר מְעַט. וְאִם הֵבִיא יַיִן יָשָׁן מִכַּמָּה שָׁנִים הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר וְהוּא שֶׁלֹּא יִפָּסֵד טַעֲמוֹ׃

ח תִּשְׁעָה מִינִין בְּשֶׁמֶן מִפְּנֵי שִׁנּוּי מַעֲשָׂיו. כֵּיצַד. זַיִת שֶׁגִּרְגְּרוֹ בְּרֹאשׁ הַזַּיִת וּבֵרְרוֹ אַחַת אַחַת וּכְתָשׁוֹ וּנְתָנוֹ לְסַל הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ הוּא הָרִאשׁוֹן. חָזַר אַחַר כָּךְ וּטְעָנוֹ בְּקוֹרָה הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ הוּא הַשֵּׁנִי. וְאִם חָזַר אַחַר שֶׁטְּעָנוֹ וּטְחָנוֹ וּטְעָנוֹ שְׁנִיָּה הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ הוּא הַשְּׁלִישִׁי. זֵיתִים שֶׁמְּסָקָן כֵּלָּן בְּעֵרְבּוּבְיָא וְהֶעֱלָן לַגַּג וְחָזַר וּבֵרַר גַּרְגֵּר גַּרְגֵּר וּכְתָשָׁן וּנְתָנָן לְסַל הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ הוּא הָרְבִיעִי. וְאִם טְעָנוֹ בְּקוֹרָה אַחַר כָּךְ הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא הוּא הַחֲמִישִׁי. וְחָזַר וְטָחַן וְטָעַן פַּעַם שְׁנִיָּה הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא הוּא הַשִּׁשִּׁי. זֵיתִים שֶׁמְּסָקָן וּטְעָנָן בְּתוֹךְ הַבַּיִת עַד שֶׁיִּלְקוּ וְהֶעֱלָן וּנְגָבָן וְאַחַר כָּךְ כָּתַשׁ וְנָתַן לְסַל הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא הוּא הַשְּׁבִיעִי. חָזַר וְטָעַן בַּקּוֹרָה הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא הוּא הַשְּׁמִינִי. חָזַר וְטָחַן וְטָעַן פַּעַם שְׁנִיָּה הַשֶּׁמֶן שֶׁיֵּצֵא הוּא הַתְּשִׁיעִי׃

ט אַף עַל פִּי שֶׁכֵּלָּן כְּשֵׁרִין לִמְנָחוֹת. הָרִאשׁוֹן אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ. וְאַחֲרָיו הַשֵּׁנִי וְהָרְבִיעִי וּשְׁנֵיהֶן שָׁוִין. וְאַחֲרֵיהֶם הַשְּׁלִישִׁי וְהַחֲמִישִׁי וְהַשְּׁבִיעִי וּשְׁלָשְׁתָּן שָׁוִין. וְאַחֲרֵיהֶם הַשִּׁשִּׁי וְהַשְּׁמִינִי וּשְׁנֵיהֶם שָׁוִין. וְהַתְּשִׁיעִי אֵין לְמַטָּה מִמֶּנּוּ׃

י אֵין כָּשֵׁר לַמְּנוֹרָה אֶלָּא רִאשׁוֹן וּרְבִיעִי וּשְׁבִיעִי בִּלְבַד שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כז-כ) (ויקרא כז-כ) "כָּתִית לַמָּאוֹר", אֵין כָּשֵׁר לַמְּנוֹרָה אֶלָּא הַיּוֹצֵא מִן הַכָּתוּשׁ בִּלְבַד. אֲבָל לַמְּנָחוֹת כֻּלָּן כְּשֵׁרִין׃

יא וּמֵאַחַר שֶׁכֻּלָּן כְּשֵׁרִין לַמְּנָחוֹת לָמָּה נִמְנוּ. כְּדֵי לֵידַע יָפֶה שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְהַשֵּׁנִי וְהַפָּחוֹת שֶׁהֲרוּצָה לִזְכוֹת עַצְמוֹ יָכֹל יִצְרוֹ הָרַע וְיַרְחִיב יָדוֹ וְיָבִיא קָרְבָּנוֹ מִן הַיָּפֶה הַמְּשֻׁבָּח בְּיוֹתֵר שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמִּין שֶׁיָּבִיא מִמֶּנּוּ. הֲרֵי נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (בראשית ד-ד) "וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן וַיַּשַׁע ה׳ אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ". וְהוּא הַדִּין בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא לְשֵׁם הָאֵל הַטּוֹב שֶׁיִּהְיֶה מִן הַנָּאֶה וְהַטּוֹב. אִם בָּנָה בֵּית תְּפִלָּה יִהְיֶה נָאֶה מִבֵּית יְשִׁיבָתוֹ. הֶאֱכִיל רָעֵב יַאֲכִיל מִן הַטּוֹב וְהַמֻּתּוּק שֶׁבְּשֻׁלְחָנוֹ. כְּפָה עָרֹם יְכַסֶּה מִן הַיָּפֶה שֶׁבִּכְסוּתוֹ. הִקְדִּישׁ דָּבָר יַקְדִּישׁ מִן הַיָּפֶה שֶׁבְּנָכְסָיו וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ויקרא ג-טז) "כָּל חֵלֶב לַה׳" וְגוֹ׳׃